

מה הקשר בין "מלכיט גרין"

ודלקת עטין ? | נדב גלאון - החקלאית

נדב גלאון, רופא "החקלאית" בגליל הסערי, מחבר בין המשרד הגדול בענף המדגה לבין המצב ברפת החלב ואף נותן כמה המלצות מקצועיות מועילות.

לאריכות חיים, איכות חיים וצער בעלי חיים. הכל טבעי והכל צפוי אבל, האם עיכלנו והפנמנו את השינויים?

בנוסף ירד תוך כמה שנה שיעור החקלאים בעולם המערבי מאיפה שהוא, בין שבעים לתשעים אחוז, לאי שם בין אחוז אחד לשלושה. במקביל גם ירד הכוח הפוליטי של קבוצה זו וגדל הניתוק בין היצרן לצרכן. אם במדינת ישראל לפני חמישים שנה, "כו-לם" עברו בקיבוץ או במושב, בתנועה, בהכשרה, במחנה עבודה ובהגשמה, היום רוב הצרכנים לא יודעים מהו תהליך היצור העובר על המוצר הארוז והנקי בסופר השכונתי. כל מה שהצרכן רוצה הוא ביטחון מלא בבטיחות המוצר ובידידותו לקיבתו, לבריאותו, לסביבה ולבעלי החיים התורמים אותו. זו משוואה מלאה בעיות וסתירות, דינמית ומשתנה כל העת בכיוון המקשה ומסבך את חיי היצרן.

ומהכלל אל הפרט. רבים מיצרני החלב מאמינים שאי אפשר ללא אנטיביוטיקה ברפת, מעוטם של היצרנים המכונים "אורגנים" לא משתמשים כלל באנטיביוטיקה ברפת. בין עמדות הקיצון האלו פזורה אוכלוסיה גדולה של יצרנים ורופאים וטרינרים שמשתמשת, ברמות שונות באנטיביוטיקה, לטיפול במחלות שונות ברפת. כדאי לזכור שהאנטיביוטיקה נמצאת בשירות האדם רק כ 60 שנה, וכמו הרפואה המודרנית כולה, זכתה לתהילה גדולה בראשיתה וכיום נחשבת בציבורים מסוימים לאם כל חטאת. החקלאים מואשמים בשימוש מופרז באנטיביוטיקה במהלך יצור מזון מבעלי חיים, ביצירת זני חיידקים עמידים ובזיהום סביבתי. בצדק או לא בצדק, מדע או פופוליזם, זו המציאות וגם כאן מגמת השינוי היא נגד שימוש ולא בעד. נרד רמה נוספת ונבחן מחלה מוכרת כדלקת עטין. לכאורה אין חדש: יש דלקת, יש חיידק,

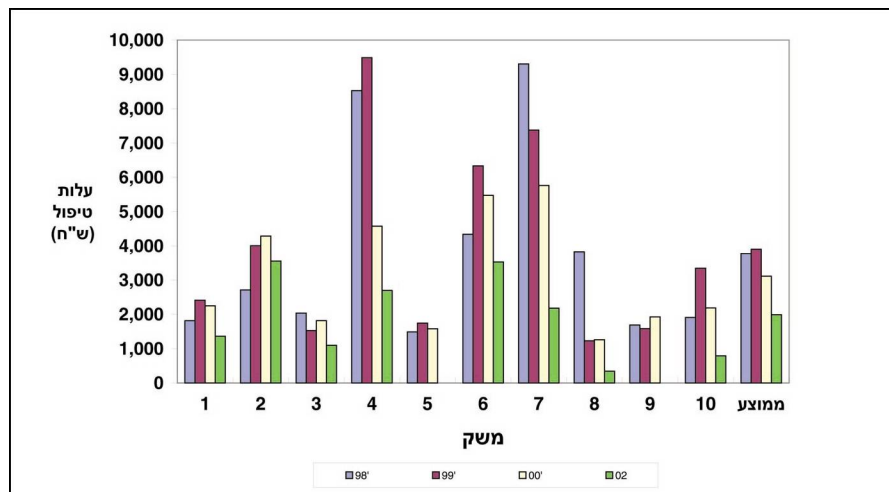
"עת צרה ליעקב", או בשפה פשוטה ימים קשים לחקלאי ישראל. "פתאום" גילה הציבור דרך התקשורת החוקרת והחודרת, שיש סליקון בחלב ושמשירים קרניים ב"אכזריות" ברפתות ישראל. "פתאום" חשף כתב חרוץ שדגים שוחים ב"מלכיט גרין". הכתב חי בעולם תחרותי, אם לא יביא סקופ טרי ומרשים לא יכנס לפנתאון התהילה שמתחיל בכתבה במהדורה המרכזית או במהדורה הכתובה. הציבור תמים, לא יורד לפרטים ומגיב בבהלה כלהקת דגים. זו מציאות חיינו.

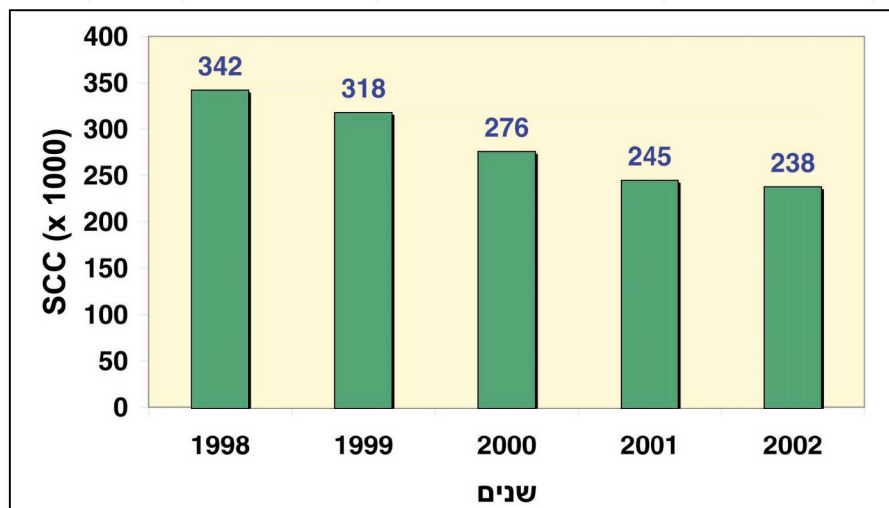
ניתן לראות כי עלות השימוש באנטיביוטיקה ירדה משנה לשנה בכל משק ובמחצית האזורי. יחד עם הירידה בשימוש באנטיביוטיקה לא חלה הרעה אלא הטבה ברמת הסת"ס

צ'ארלס דרווין, אבי תורת האבולוציה, אמר שלא החזק ביותר ולא החכם ביותר שורד, אלא זה המסתגל בצורה הטובה ביותר לשינויים. ומה לדרווין ולחקלאי ורפתיני ישראל? לאחר מלחמות העולם, היו ההמונים רעבים והחקלאים היו גיבורי האומה בכך שהצליחו למלא את הכרסים. בשנים הבאות חל גידול עצום באוכלוסיית הארץ והעולם, והיה דגש על הגברת ייצור המזון בכל דרך אפשרית. לקראת סוף המאה הקודמת הסתבר כי אין בעיה של כמות (לפחות בעולם הראשון השבע) וגדלה המודעות לאיכות המזון ולבעיות בריאות הקשורות בו. בד בבד, גדל עיסוק של התקשורת בכל מה שקשור

גרף 1: עלות טיפול אנטיביוטי בדלקת עטין לעדר משוקלל בשנה

גרף 2: השינוי בסת"ס ביקורת חלב ממוצע שנתי אזורי בקיבוצי התארגנות משקי המשפרץ

תרופה וניתן ללמוד מנתוני העבר. מניתוח של מספר שנים ברפתות הגליל המערבי על צריכת אנטיביוטיקה לטיפול בדלקת עטין בלבד (גרף 1), ניתן לראות כי עלות השימוש באנטיביוטיקה ירדה משנה לשנה בכל משק ובממוצע האזורי. יחד עם הירידה בשימוש באנטיביוטיקה לא חלה הרעה אלא הטבה ברמת הסת"ס, שהוא המדד המיטבי לרמת דלקות העטין והשוואה בין עדרים (גרף 2). בשנת 2002 נמשכה הירידה וגם הרפתות שהשתמשו יותר מאחרות, היו נמוכות מהממוצע האזורי של השנים 1998-2000. (גודל העדר משוקלל בחישוב). אז מה הסובב ומה המסובב? התשובה ברורה: ככל שיש פחות דלקות עטין (קליניות ותת קליניות) קטן השימוש באנטיביוטיקה ומשתפרת תוצאת הסת"ס.

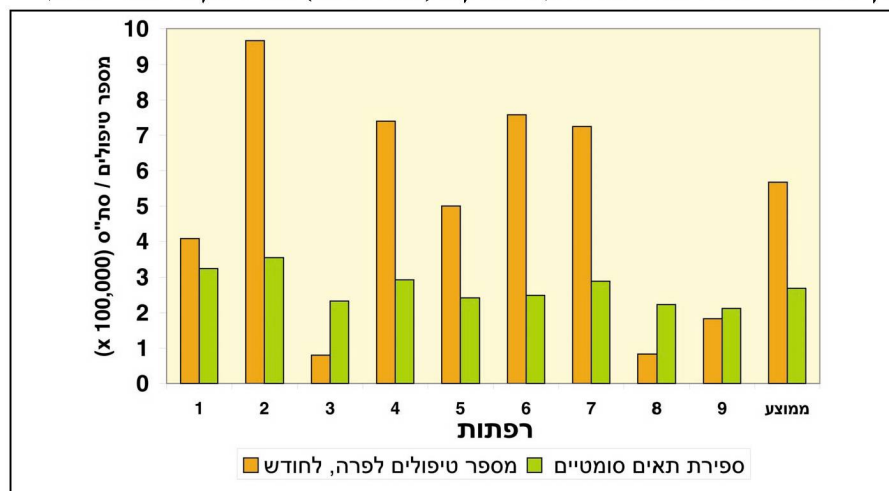
יש אבחון, יש רגישות, יש אנטיביוטיקה מתאימה ויש ריפוי. הנוסחה לא כל כך פשוטה. החיידקים הם אמנם אותם החיידקים, גם אם עברנו קצת ממדבקים לסביבתיים. כשמדי פעם יש חיידק כוכב חדש, שמרים את הראש ועושה כותרות. גם בסוגי האנטיביוטיקה אין כמעט חדש. תהליך הפיתוח יקר מאוד ולא משתלם גם לחברות הענק באקלים עולמי של אנטי-אנטיביוטיקה, מהלכי חקיקה גורפת נגד שימוש בבעלי חיים ותהליכי רישום סבוכים. בדיקות הרגישות (עד כמה שהן אמינות) מהוות עדיין נקודת אור. עדיין ניתן לעבוד עם תרופות בנות עשרות שנים כסולפות ופניצילינים. השאלה היא האם זה בכלל נחוץ. מתי וכמה אנטיביוטיקה צריך, והאם היא טובה לעטין ולפרה, לרפת ולתוצר, לחלב. במשקים מסודרים ידוע למה משמשת כל

לא צריך לטפל בדלקת. אלא ניתן להפחית את שעור הדלקות ולהרים את סף ההתערבות בטפול אנטיביוטי. כלומר להשתמש בה לדלקות החריפות והחמורות יותר, ובצורה נכונה, מהירה וקצרה. את קו החיתוך בין דלקת קלה לחמורה מומלץ להזיז לאט ובזהירות ובמקביל לנסות אמצעי טיפול אחרים חוץ מאנטיביוטיקה. פרה המייצרת מעל 11 אלף ק"ג חלב בשנה, צורכת בממוצע גרמים בודדים של אנטיביוטיקה בשנה (גרף 4). שימוש נמוך הממזער את אובדן היצור והכנסה ומקטין את סיכויי השאריות בחלב. טיפול בדלקת העטין הוא רק חלק מכלל השימוש באנטיביוטיקה, אבל מהווה מרכיב עיקרי בצריכה של פרה בוגרת. לרמת שימוש נמוכה זו יש לשאוף וניתן להגיע אליה גם אצל "משתמשים כבדים", שאינם משיגים בכך תוצאות טובות יותר.

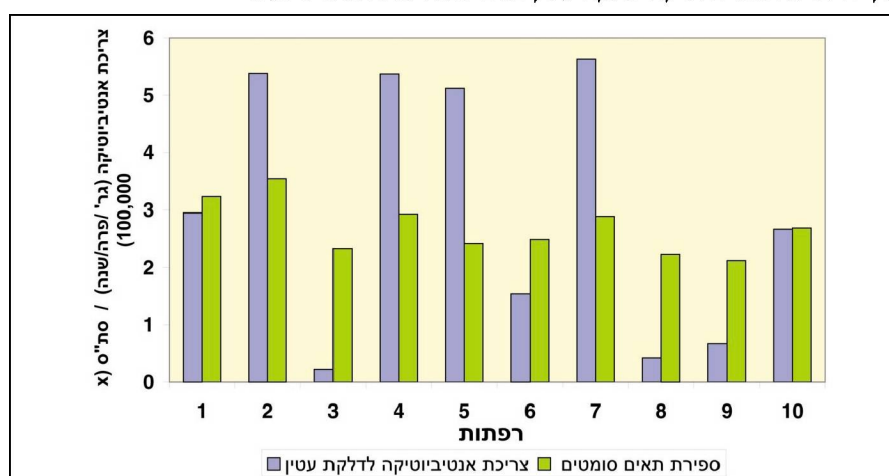
סיפא: החלב הוא אחד המוצרים האיכותיים והמפוקחים ביותר בארץ וטוב שכן. לחץ המחלבות, הצרכנים, והרשויות הרפואיות לא יפחת. הרפתן הוא קודם כל יצרן מזון ופרנסתו תלויה באמון שהציבור נותן בו, וסביר שהתקשורת והציבור לא ימתנו את יחסם. לכן אין ברירה אלא ללכת במצוות דרווין: מי שרוצה לשרוד צריך להסתגל למציאות משתנה כל העת, לפעמים בהדרגה, מתינות והיגיון ולפעמים בריצה לתקשורת והתלהמות. ניתן להשתמש פחות באנטיביוטיקה. להשתמש כשבאמת צריך ולהקפיד על זמני ההחלבה.

אז אין קשר ישיר בין "מלכיט גרין" ודלקת עטין, אך טוב ללמוד מצרות של אחרים ואולי מתוך שלא לשמה, בא לשמה. וכמו תמיד תודה לרפתני ופרות הגליל המערבי על שיתוף הפעולה. ■

גרף 3: מספר טיפולים לפרה בחודש בעדר משוקלל (300 חולבות) וס"ס שקילה שנתי ממוצע

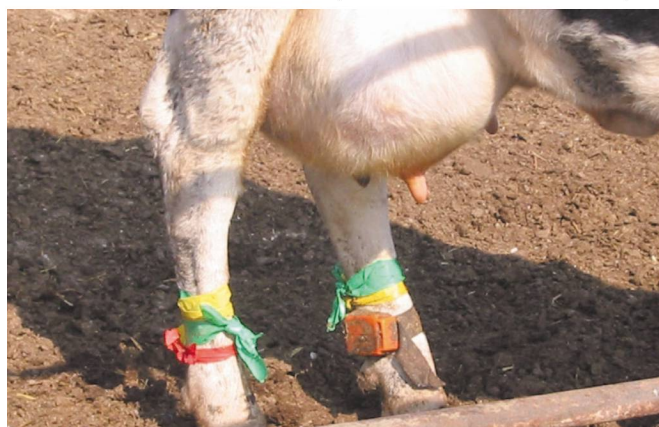

גרף 4: צריכת אנטיביוטיקה לדלקת עטין בגורם לפרה לשנה וס"ס לעדר

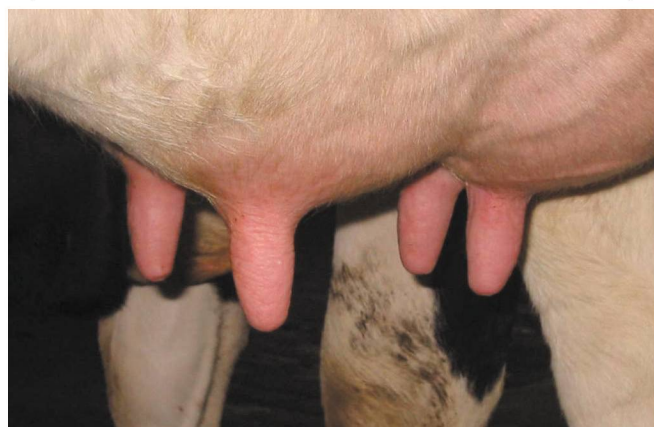

עושים זאת ע"י הקפדה על ממשק, חינוך עצמי וטפולים חלופיים. צריכת האנטיביוטיקה "נגררת" אחרי המצב הממשקי ולמעשה מהווה פתרון דחוק לממשק סכנה וחליבה לקויים המתבטאים בדלקות עטין. אין זה אומר שכלל

בגרף 3 ניתן לראות את מספר הטיפולים בדלקת עטין בעדר משוקלל בחודש. לדוגמה משקים 3 ו-8 מטפלים באנטיביוטיקה בפחות מדלקת אחת בחודש ל-300 חולבות, ומקבלים מחיר פרס ס"ס עבור החלב. הם

פרה מסומנת

פרה נקיה